

Ministarstvo
finansija

Adresa: ul. Stanka Dragojevića 2,
81000 Podgorica, Crna Gora
tel: +382 20 242 835
fax: +382 20 224 450
www.mif.gov.me

Br: 05-02-430/25-43983/2

Podgorica, 23.12.2025. godine

Za: MINISTARSTVO EKONOMSKOG RAZVOJA, Rimski trg 46, Podgorica

gospodinu, Niku Gjelošaju, ministru

Predmet: Mišljenje na Predlog uredbe o grupnom izuzeću od zabrane horizontalnih sporazuma o istraživanju i razvoju

Veza: Vaš akt br. 07-328/25-6264/1 od 09.12.2025. godine

Poštovani gospodine Gjelošaj,

Povodom *Predloga uredbe o grupnom izuzeću od zabrane horizontalnih sporazuma o istraživanju i razvoju*, Ministarstvo finansija daje sledeće:

MIŠLJENJE

Predloženom Uredbom nastavlja se sa usaglašavanjem sa pravnom tekovinom Evropske unije, obezbeđivanja jasnog i predvidivog pravnog okvira u oblasti istraživanja i razvoja, proizvodnje ili distribucije ugovornog proizvoda, primjene ugovornog tehnološkog procesa ili ustupanje i licenciranje prava intelektualne svojine ili prenos znanja i vještina neophodnih u tom postupku proizvodnje.

Na tekst Predloga uredbe i pripremljeni Izveštaj o analizi uticaja propisa, sa aspekta implikacija na poslovni ambijent, nemamo primjedbi.

Na osnovu uvida u dostavljeni tekst i Izveštaj o sprovedenoj analizi procjene uticaja propisa u dijelu procjene fiskalnog uticaja, utvrđeno je da za sprovođenje Uredbe nije potrebno dodatno izdvajanje finansijskih sredstava iz budžeta.

Shodno navedenom, Ministarstvo finansija sa aspekta budžeta nema primjedbi na *Predlog uredbe o grupnom izuzeću od zabrane horizontalnih sporazuma o istraživanju i razvoju*.

S poštovanjem,

UREDBA O GRUPNOM IZUZEĆU OD ZABRANE HORIZONTALNIH SPORAZUMA O ISTRAŽIVANJU I RAZVOJU (PREČIŠĆENA VERZIJA)

PREDMET

Član 1

(1) Grupno izuzeće od zabrane horizontalnih sporazuma o istraživanju i razvoju (u daljem tekstu: grupno izuzeće od zabrane) vrši se pod uslovima, po postupku i kriterijumima utvrđenim ovom uredbom.

(2) Izuzeće iz stava 1 ovog člana primjenjuje se u mjeri u kojoj ti sporazumi sadrže ograničenja konkurencije koja potpadaju pod zabranu iz člana 8 Zakona o zaštiti konkurencije (u daljem tekstu: Zakon).

ISTRAŽIVANJE I RAZVOJ

Član 2

(1) **Istraživanje i razvoj**, u smislu ove uredbe, obuhvata aktivnosti usmjerene na sticanje posebnog znanja i vještina u vezi sa proizvodima i tehnološkim procesima, koje naročito uključuju:

1. teorijske analize, sistematske studije i eksperimentalna ispitivanja;
2. eksperimentalnu i demonstracionu proizvodnju;
3. tehnička ispitivanja proizvoda ili procesa;
4. uspostavljanje neophodnih postrojenja i opreme do demonstracione faze;
5. pribavljanje prava intelektualne svojine na rezultatima istraživanja i razvoja.

(2) Korišćenje rezultata istraživanja i razvoja u smislu ove uredbe je proizvodnja ili distribucija ugovornog proizvoda ili primjena ugovornog tehnološkog procesa ili ustupanje i licenciranje prava intelektualne svojine ili prenos znanja i vještina neophodnih u tom postupku proizvodnje, distribucije ili primjene. Ovo korišćenje obuhvata i zajedničko korišćenje rezultata (zajedničku eksploataciju).

ZNAČENJE IZRAZA

Član 3

Izrazi upotrijebljeni u ovoj uredbi imaju sljedeća značenja:

1. učesnik u sporazumu je strana u sporazumu i svako povezano pravno lice u smislu Zakona o zaštiti konkurencije (u daljem tekstu: Zakon);
2. distributer je pravno ili fizičko lice koje kupuje proizvod radi dalje prodaje;
3. konkurent je postojeći učesnik koji obavlja djelatnost na istom relevantnom tržištu proizvoda ili tehnoloških procesa koji mogu biti unaprijeđeni, zamijenjeni ili zamjenjivi ugovornim proizvodom ili ugovornim tehnološkim procesom, kao i potencijalni učesnik za kojeg se može opravdano očekivati da će, u roku od tri godine, započeti takvu djelatnost, kao i učesnik koji se bavi istraživanjem i razvojem usmjerenim ka istom ili zamjenjivom ugovornom proizvodu ili ugovornom tehnološkom procesu (konkurentno istraživanje i razvoj);
4. proizvod je roba ili usluga, uključujući i poluproizvod;

5. ugovorni proizvod je proizvod koji je predmet sporazuma i koji je rezultat zajedničkog ili **plaćenog** istraživanja i razvoja ili je proizveden primjenom ugovornog tehnološkog procesa;
6. ugovorni tehnološki proces je tehnološki proces ili proces koji je rezultat zajedničkog ili **plaćenog** istraživanja i razvoja;
7. **relevantno tržište proizvoda, u smislu ove uredbe, jeste relevantno tržište na kojem se nalaze proizvodi koji su zbog svojih karakteristika, cijene i uobičajene upotrebe međusobno zamjenjivi, a koje je moguće unaprijediti, zamijeniti ili nadomjestiti ugovornim proizvodima**
8. **relevantno tržište tehnoloških procesa, u smislu ove uredbe, jeste relevantno tržište na kojem se nalaze tehnologije ili procesi koji su, imajući u vidu njihove karakteristike, cijenu i uobičajenu primjenu, međusobno zamjenjivi, a koje je moguće unaprijediti, zamijeniti ili nadomjestiti ugovornim tehnološkim procesima;**
9. sporazum o istraživanju i razvoju je sporazum između dvije ili više strana, koji obuhvata:
 - a) zajedničko istraživanje i razvoj ugovornog proizvoda ili ugovornog tehnološkog procesa, **sa ili bez zajedničkog korišćenja rezultata;**
 - b) zajedničko korišćenje rezultata zajedničkog istraživanja i razvoja ugovornog proizvoda ili ugovornog tehnološkog procesa po osnovu ranije zaključenog sporazuma između istih ugovornih strana;
 - c) zajedničko istraživanje i razvoj ugovornog proizvoda ili ugovornog tehnološkog procesa uz isključenje zajedničkog korišćenja rezultata ~~zajedničkog istraživanja i razvoja;~~
 - d) zajedničko finansiranje istraživanja i razvoja ugovornog proizvoda ili ugovornog tehnološkog procesa i zajedničko korišćenje rezultata ~~zajedničkog istraživanja i razvoja;~~
 - e) zajedničko korišćenje rezultata ulaganja u istraživanje i razvoj ugovornog proizvoda ili ugovornog tehnološkog procesa po osnovu prethodno zaključenog sporazuma između istih ugovornih strana, **uključujući i korišćenje rezultata istraživanja i razvoja koje je izvršio samo jedan učesnik; ili**
 - f) zajedničko finansiranje istraživanja i razvoja ugovornog proizvoda ili ugovornog tehnološkog procesa, isključujući zajedničko korišćenje rezultata ~~zajedničkog istraživanja i razvoja;~~
10. „**zajedničko**“ znači da se rad obuhvaćen aktivnostima istraživanja i razvoja obavlja preko zajedničkog tima, organizacije ili privrednog društva učesnika u sporazumu, ili je zajednički povjeren trećem licu, ili je raspodijeljen između učesnika u sporazumu putem specijalizacije u kontekstu istraživanja i razvoja ili specijalizacije u pogledu korišćenja rezultata istraživanja i razvoja;
11. **specijalizacija u smislu istraživanja i razvoja znači da je svaki od učesnika uključen u aktivnosti istraživanja i razvoja obuhvaćene sporazumom o istraživanju i razvoju i da međusobno dijele rad na istraživanju i razvoju na bilo koji način koji smatraju odgovarajućim s tim da ovaj pojam ne obuhvata plaćeno istraživanje i razvoj;**
12. **specijalizacija u smislu korišćenja rezultata istraživanja i razvoja znači da učesnici među sobom raspodjeljuju pojedinačne zadatke u vezi sa korišćenjem rezultata, kao što su proizvodnja ili distribucija, ili jedni drugima nameću ograničenja u pogledu korišćenja rezultata, kao što su ograničenja u odnosu na određene teritorije, kupce ili oblasti upotrebe; ovaj pojam obuhvata i situaciju u kojoj samo jedan učesnik proizvodi i distribuira ugovorne proizvode ili primjenjuje ugovorne tehnološke procese na**

osnovu isključivog prava ili ekskluzivne licence koju su mu dali drugi učesnici u sporazumu;

13. posebna znanja i vještine (know-how) su skup praktičnih znanja i vještina koji je nastao kao rezultat iskustva i ispitivanja i koji je:

- a) povjerljiv - nije u cjelini ili u tačnom skupu i rasporedu svojih elemenata opšte poznat niti lako dostupan;
- b) suštinski značajan – značajan je i koristan za proizvodnju ugovornog proizvoda ili primjenu ugovornog tehnološkog procesa; i
- c) prepoznatljiv – opisan je dovoljno razumljivo da se može provjeriti da ispunjavaju uslove povjerljivosti i suštinskog značaja;

14. aktivna prodaja je svaki oblik prodaje ugovornog proizvoda ili ugovornog tehnološkog procesa, osim pasivne prodaje, uključujući posebno ciljano oglašavanje i druge oblike aktivnog nastupa na određenom geografskom području ili prema određenoj grupi kupaca;

15. pasivna prodaja je prodaja ugovornog proizvoda ili ugovornog tehnološkog procesa izvršena kao odgovor na ne traženi pojedinačni zahtjev kupca, uključujući isporuku proizvoda takvom kupcu, kao i prodaja koja proizilazi iz učešća u postupcima javnih nabavki ili odgovora na pozive za dostavljanje ponuda;

16. plaćeno istraživanje i razvoj je sporazum u kome jedan učesnik (finansijer) obezbjeđuje sredstva za istraživanje i razvoj koje obavlja drugi učesnik (istraživač), a rezultati se koriste zajednički ili isključivo od strane finansijera.

17. finansijer je učesnik koji obezbjeđuje finansijska sredstva za plaćeno istraživanje i razvoj, a sam ne sprovodi nikakve aktivnosti istraživanja i razvoja

SPORAZUMI NA KOJE SE PRIMJENJUJE GRUPNO IZUZEĆE

Član 4

Grupno izuzeće od zabrane primjenjuje se na horizontalne sporazume iz člana 8 Zakona, zaključene između dva ili više samostalnih učesnika na tržištu, koji za predmet imaju:

- 1. zajedničko ili plaćeno istraživanje i razvoj ugovornog proizvoda ili ugovornog tehnološkog procesa, zajedničko finansiranje istraživanja i razvoja, kao i zajedničko korišćenje rezultata, uključujući zajedničko korišćenje rezultata istraživanja i razvoja koji su postignuti od strane samo jednog učesnika; i/ili
- 2. ustupanje ili prenos prava intelektualne svojine i posebnih znanja i vještina na jednog ili više učesnika u sporazumu ili na privredno društvo koje su osnovali učesnici u sporazumu radi zajedničkog ili plaćenog istraživanja i razvoja ili zajedničkog korišćenja rezultata,

pod uslovom da su takve odredbe sporazuma neposredno povezane sa predmetom sporazuma, neophodne za njegovo sprovođenje i ne predstavljaju glavni predmet tog sporazuma.

OPŠTI USLOVI ZA GRUPNO IZUZEĆE

Član 5

(1) Grupno izuzeće od zabrane primjenjuje se ako:

1. se sporazumom utvrđuje pravo svih učesnika u sporazumu da bez ograničenja mogu pristupiti rezultatima zajedničkog ili **plaćenog** istraživanja i razvoja, **za potrebe daljeg istraživanja i razvoja i korišćenja rezultata, uključujući prava intelektualne svojine i posebna znanja i vještine, od trenutka kada rezultati budu postignuti;**
2. se sporazumom utvrđuje pravo svakog učesnika u sporazumu na slobodan pristup **posebnim** znanjima i vještinama **drugih učesnika koja su postojala** prije zaključenja sporazuma o istraživanju i razvoju, ako su ta **posebna** znanja i vještine neophodna za korišćenje rezultata istraživanja i razvoja;
3. **je ugovorena naknada za pristup rezultatima ili postojećim posebnim znanjima i vještinama s tim da ista ne smije biti utvrđena u visini koja faktički onemogućava pristup drugim učesnicima;**
4. je zajedničko korišćenje rezultata istraživanja i razvoja u direktnoj vezi sa rezultatima koji predstavljaju intelektualnu svojinu ili posebna znanja i vještine, a koji su neophodni u procesu proizvodnje ugovornog proizvoda ili primjene ugovornih tehnoloških procesa;
5. **su učesnik ili učesnici kojima je povjerena proizvodnja ugovornog proizvoda dužni da, uz primjenu uobičajenih poslovnih uslova, obezbijede isporuke ostalim učesnicima koji ga namjeravaju koristiti ili distribuirati, osim kada:**

a) **je sporazumom ugovoreno da zajedničku distribuciju ugovornog proizvoda ili licenciranje ugovornog tehnološkog procesa vrši zajednički tim, organizacija, privredno društvo ili treće lice; ili**

b) **su se učesnici sporazuma saglasili da samo učesnik koji proizvodi ugovorni proizvod ima pravo distribucije tog proizvoda;**

(2) **Istraživačke ustanove, akademske institucije i drugi učesnici koji uobičajeno pružaju usluge istraživanja i razvoja bez da koriste rezultate na tržištu mogu sporazumom ograničiti korišćenje rezultata na dalja istraživanja i razvoj.**

(3) **Ako učesnici, u skladu sa ovom uredbom, ograniče svoja prava korišćenja rezultata, naročito specijalizacijom u pogledu korišćenja rezultata istraživanja i razvoja, pristup rezultatima radi eksploatacije može se srazmjerno tome ograničiti.**

PERIOD TRAJANJA GRUPNOG IZUZEĆA I TRŽIŠNI UDJELI

Član 6

(1) **Kada su najmanje dva učesnika u sporazumu konkurenti u smislu člana 3 tačka 3 ove uredbe, grupno izuzeće od zabrane primjenjuje se za vrijeme trajanja istraživanja i razvoja ako u trenutku zaključenja sporazuma:**

1. **kod sporazuma o istraživanju i razvoju iz člana 3 tačka 7 podtačka a) i b), zajednički tržišni udio učesnika u sporazumu ne prelazi 25% na relevantnom tržištu proizvoda i tehnoloških procesa koje mogu biti unaprijedene, zamijenjene ili zamjenjive ugovornim proizvodom ili ugovornim tehnološkim procesom;**
2. **kod plaćenog istraživanja i razvoja iz člana 3 tačka 7 podtačka d) i f), zajednički tržišni udio učesnika koji je finansijer i svih učesnika sa kojima je taj finansijer zaključio sporazume o istraživanju i razvoju za iste ugovorne proizvode ili tehnološke procese ne prelazi 25% na relevantnom tržištu proizvoda i tehnoloških procesa.**

(2) Kada učesnici u sporazumu nijesu konkurenti u smislu člana 3 tačka 3 ove uredbe, grupno izuzeće od zabrane primjenjuje se za vrijeme trajanja istraživanja i razvoja, bez obzira na njihov tržišni udio.

(3) Ako se rezultati istraživanja i razvoja zajednički koriste, grupno izuzeće od zabrane nastavlja da se primjenjuje i nakon završetka istraživanja i razvoja, tokom perioda od sedam godina od dana kada su ugovorni proizvodi ili ugovorni tehnološki procesi prvi put stavljeni na tržište Crne Gore, pod uslovom da su uslovi iz st. 1 i 2 ovog člana bili ispunjeni u trenutku zaključenja sporazuma.

(4) Nakon isteka perioda iz stava 3 ovog člana, grupno izuzeće od zabrane nastavlja da se primjenjuje sve dok:

1. kod sporazuma iz stava 1 tačka 1 ovog člana, zajednički tržišni udio učesnika u sporazumu ne prelazi 25% na relevantnim tržištima na kojima pripadaju ugovorni proizvodi ili ugovorni tehnološki procesi;
2. kod sporazuma iz stava 1 tačka 2 ovog člana, zajednički tržišni udio učesnika koji je finansijer i svih učesnika sa kojima je taj finansijer zaključio sporazume o istraživanju i razvoju za iste ugovorne proizvode ili ugovorne tehnološke procese ne prelazi 25% na relevantnim tržištima na kojima pripadaju ugovorni proizvodi ili ugovorni tehnološki procesi.

(5) Ako, u trenutku isteka perioda iz stava 3 ovog člana, zajednički tržišni udio učesnika ne prelazi prag iz stava 4 ovog člana, ali taj prag bude naknadno prekoračen, grupno izuzeće od zabrane nastavlja da se primjenjuje tokom perioda od dvije uzastopne kalendarske godine nakon kalendarske godine u kojoj je prag prvi put prekoračen.

PRIMJENA TRŽIŠNIH UDJELA

Član 6a

(1) Tržišni udjeli iz člana 6 računaju se, po pravilu, na osnovu vrijednosti prodaje na relevantnom tržištu. Ako podaci o vrijednosti prodaje nijesu dostupni, tržišni udjeli se računaju na osnovu obima prodaje. Ako ni ti podaci nijesu dostupni, koriste se procjene zasnovane na drugim pouzdanim informacijama o tržištu, uključujući naročito troškove istraživanja i razvoja ili kapacitete za istraživanje i razvoj.

(2) Tržišni udjeli se utvrđuju na osnovu podataka za prethodnu kalendarsku godinu. Ako podaci za prethodnu godinu nijesu reprezentativni za položaj učesnika na relevantnom tržištu, tržišni udio se računa kao prosjek tržišnih udjela za tri prethodne kalendarske godine.

(3) Tržišni udio učesnika obuhvata i tržišne udjele povezanih lica, a kod zajedničke kontrole, tržišni udio tog lica se pripisuje u jednakim djelovima svim licima koja vrše zajedničku kontrolu.

SPORAZUMI NA KOJE SE NE PRIMJENJUJE GRUPNO IZUZEĆE OD ZABRANE

Član 7

Grupno izuzeće od zabrane iz člana 4 ove uredbe ne primjenjuje se na sporazume o istraživanju i razvoju kojima se, direktno ili indirektno, pojedinačno ili zajedno sa drugim činiocima utvrđuju ograničenja koja imaju za cilj:

1. zabranu učesniku u sporazumu zaključivanje sporazuma o istraživanju i razvoju sa trećom ugovornom stranom u oblasti koja nije u direktnoj vezi sa predmetom sporazuma i ugovornim proizvodom **ili ugovornim tehnološkim procesom**, odnosno nakon isteka sporazuma o zajedničkom **ili plaćenom** istraživanju i razvoju ~~ili zajedničkom ulaganju u istraživanje i razvoj~~ na istom ili povezanom tržištu
2. ograničavanje obima proizvodnje ili prodaje **ugovornog proizvoda ili primjene ugovornog tehnološkog procesa**, osim:
 - a) utvrđivanja proizvodnih ciljeva kada zajedničko korišćenje proizvoda uključuje i zajedničku proizvodnju ugovornog proizvoda;
 - b) utvrđivanja ciljeva prodaje **ili utvrđivanja najviših ili najnižih prodajnih cijena koje se naplaćuju neposrednim kupcima** kada zajedničko korišćenje rezultata istraživanja i razvoja uključuje zajedničku distribuciju ugovornog proizvoda ili zajedničko licenciranje ugovornog tehnološkog procesa, **a takva distribucija ili licenciranje se sprovodi preko zajedničkog tima, organizacije, privrednog društva ili trećeg lica**;
 - c) **ograničenja koja proizlaze iz ugovorene specijalizacije u pogledu korišćenja rezultata istraživanja i razvoja između učesnika u sporazumu**;
 - d) ograničavanja učesnika u sporazumu da proizvode, prodaju, ustupaju ili licenciraju proizvode ili tehnološke procese koji su konkurentni ugovornom proizvodu ili ugovornom tehnološkom procesu i u ugovorenom periodu zajedničkog korišćenja rezultata istraživanja i razvoja;
3. utvrđivanje cijene u daljoj prodaji ugovornog proizvoda ili licenciranja ugovornog tehnološkog procesa trećoj ugovornoj strani, osim u slučaju utvrđivanja cijene direktnom kupcu ili utvrđivanja naknade za licencu ako zajedničko korišćenje rezultata uključuje i zajedničku distribuciju ugovornog proizvoda ili zajedničko licenciranje ugovornog tehnološkog procesa;
4. ograničavanje geografskog područja ili određene grupe kupaca na kojem učesnici u sporazumu imaju pravo pasivne prodaje ugovornog proizvoda ili pravo **pasivnog** licenciranja ugovornog tehnološkog procesa
5. ograničavanje aktivne prodaje ugovornog proizvoda ili ugovornog tehnološkog procesa na geografskom području ili određenoj grupi kupaca kada aktivna prodaja ugovornog proizvoda ili ugovornog tehnološkog procesa nije ugovorena specijalizacija korišćenja rezultata istraživanja i razvoja između učesnika u sporazumu;
6. zabranu odbijanja snabdijevanja kupaca sa geografskog područja drugog učesnika u sporazumu o istraživanju i razvoju ili određene grupe kupaca koji je po osnovu specijalizacije korišćenja dodijeljen drugoj ugovornoj strani.
7. **zahtijevanje od učesnika u sporazumu da korisnicima ili preprodavcima ugovornog proizvoda otežaju nabavku ugovornog proizvoda od drugih preprodavaca.**

UGOVORNE ODREDBE NA KOJE SE NE PRIMJENJUJE GRUPNO IZUZEĆE OD ZABRANE

Član 8

(1) Grupno izuzeće od zabrane iz člana 4 ove uredbe ne primjenjuje se na ugovorne odredbe kojima se:

1. zabranjuje osporavanje prava intelektualne svojine čiji su nosioci učesnici u sporazumu o istraživanju i razvoju, a koja su značajna za istraživanje i razvoj nakon završetka istraživanja i razvoja, ili zabranu osporavanja prava intelektualne svojine čiji su nosioci učesnici u sporazumu o istraživanju i razvoju, a kojima se štite rezultati tih istraživanja i razvoja, uz

mogućnost raskida sporazuma o istraživanju i razvoju ako jedan od učesnika u sporazumu osporava ta prava intelektualne svojine;

2. zabranjuje davanje licence **trećim licima** za proizvodnju ugovornih proizvoda ili za primjenu ugovornih tehnološkog procesa, osim kada sporazum predviđa da jedan od učesnika u sporazumu koristi rezultate zajedničkog istraživanja i razvoja ili plaćenog istraživanja i razvoja na tržištu na kojem djeluje druga ugovorna strana

(2) Ako sporazum sadrži odredbe iz stava 1 ovog člana, grupno izuzeće od zabrane primjenjuje se na preostale odredbe sporazuma, pod uslovom da se odredbe iz stava 1 ovog člana mogu odvojiti od ostalih odredaba sporazuma koje ispunjavaju uslove iz ove uredbe.

POVLAČENJE GRUPNOG IZUZEĆA

Član 8a

(1) Agencija za zaštitu konkurencije (u daljem tekstu: Agencija) donosi rešenje kojim u pojedinačnom slučaju ukida primjenu grupnog izuzeća od zabrane iz ove uredbe na određeni sporazum o istraživanju i razvoju, ako utvrdi da taj sporazum proizvodi dejstva koja nijesu saglasna sa članom 11 Zakona.

(2) Agencija može naročito ukinuti primjenu grupnog izuzeća od zabrane kada:

1. postojanje sporazuma o istraživanju i razvoju bitno ograničava mogućnost trećih lica da vrše istraživanje i razvoj u oblastima povezanim sa ugovornim proizvodima ili ugovornim tehnološkim procesima;
2. sporazum bitno ograničava pristup trećih lica relevantnom tržištu ugovornog proizvoda ili ugovornog tehnološkog procesa;
3. učesnici u sporazumu, bez objektivno opravdanog razloga, ne koriste rezultate zajedničkog ili plaćenog istraživanja i razvoja na tržištu;
4. ugovorni proizvodi ili ugovorni tehnološki procesi nijesu izloženi stvarnoj konkurenciji na cjelini ili bitnom dijelu relevantnog tržišta;
5. postojanje sporazuma bitno ograničava konkurenciju u inovacijama u određenoj oblasti.

PRELAZNE ODREDBE I STUPANJE NA SNAGU

Član 9

(1) Zabrana iz člana 8 Zakona ne primjenjuje se, u periodu od dvije godine od dana stupanja na snagu ove uredbe, na sporazume o istraživanju i razvoju koji su bili na snazi na dan stupanja na snagu ove uredbe i koji ne ispunjavaju uslove iz ove uredbe, ako su ispunjavali uslove za grupno izuzeće utvrđene Uredbom o grupnom izuzeću od zabrane horizontalnih sporazuma o istraživanju i razvoju ("Službeni list CG", br. 13/2014).

(2) Ova uredba stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

OBRAZLOŽENJE

I. OSNOV ZA DONOŠENJE UREDBE

Pravni osnov za donošenje ove uredbe je sadržan u članu 11 stav 1 Zakona o zaštiti konkurencije ("Službeni list CG", br. 44/12, 13/18 i 145/21), kojim je između ostalog, propisano da uslovi, postupak i kriterijumi izuzeća po vrstama sporazuma, utvrđuju se propisom Vlade Crne Gore.

II. RAZLOZI ZA DONOŠENJE UREDBE

Predložena Uredba predstavlja usklađenu i modernizovanu verziju pravila o grupnom izuzeću za horizontalne sporazume o istraživanju i razvoju, u skladu sa praksom Evropske komisije (Uredba EK 2023/1066). Cilj je da se podstakne razvoj inovacija i tehnološkog napretka, poveća pravna sigurnost učesnika na tržištu, omogući efikasnija primjena Zakona o zaštiti konkurencije i najbitnije obezbijedi usklađenost sa evropskim standardima.

Dosadašnja uredba Uredba o grupnom izuzeću od zabrane horizontalnih sporazuma o istraživanju i razvoju („Službenom listu CG", br. 13/2014), stupila je na snagu 22.3.2014. godine, je prevaziđena, zastarjela i ne odgovara savremenim potrebama tržišta, posebno u pogledu komercijalizacije rezultata, digitalnih tehnologija i situacija u kojima više učesnika učestvuje u istraživanju i razvoju.

U skladu sa članom 11 Zakona o zaštiti konkurencije, uslovi, postupak i kriterijumi izuzeća po vrstama sporazuma (grupna izuzeća), u skladu sa članovima 9 i 10 Zakona, utvrđuju se propisom Vlade Crne Gore. Ovim članom se propisuje da se tim propisom naročito određuju vrste sporazuma koji mogu biti izuzeti, ograničenja i uslovi koje ti sporazumi ne smiju sadržati, kao i drugi uslovi koje ugovorne strane moraju ispuniti i sa kojima sporazumi moraju biti usaglašeni, uključujući vrijeme važenja sporazuma i izuzeća. Istim članom se utvrđuje da za sporazume koji ispunjavaju uslove propisane za grupno izuzeće nije potrebno pojedinačno odobrenje Agencije za zaštitu konkurencije.

Donošenje nove uredbe stoga je potrebno radi pune usklađenosti sa aktuelnom pravnom tekovinom Evropske unije, obezbjeđivanja jasnog i predvidivog pravnog okvira u oblasti istraživanja i razvoja, proizvodnje ili distribucije ugovornog proizvoda, primjene ugovornog tehnološkog procesa ili ustupanje i licenciranje prava intelektualne svojine ili prenos znanja i vještina neophodnih u tom postupku proizvodnje.

III. USKLAĐENOST SA PRAVNOM TEKOVINOM EVROPSKE UNIJE I POTVRĐENIM MEĐUNARODNIM KONVENCIJAMA

Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) između Crne Gore i država članica EU, a posebno Zaključni kriterijum broj 1 u procesu pristupanja Crne Gore EU, preuzeli smo obavezu transpozicije i primjene odredbi evropskog zakonodavstva. Transpozicija i primjena ove uredbe je obavezna za naše zakonodavstvo.

Tekst uredbe se usklađuje sa Uredbom Evropske Komisije 2023/1066 o primjeni pravila konkurencije u oblasti istraživanja i razvoja, odnosno aktivnosti usmjerene na sticanje posebnog znanja i vještina u vezi sa proizvodima i tehnološkim procesima.

IV. OBJAŠNJENJE OSNOVNIH PRAVNIH INSTITUTA

Članom 1 Uredbe uređuje se grupna izuzeća od odredba Zakona o zaštiti konkurencije kojima se dozvoljava da određeni sporazumi ipak smatraju zakonitim ako ispunjavaju propisane uslove

Članom 2 uredbe u stavu 1 definiše šta se smatra istraživanjem i razvojem u smislu ove uredbe u stavu 2 navode se sve aktivnosti kojima se rezultati istraživanja pretvaraju u komercijalnu ili praktičnu primjenu

Članom 3 uredbe uređeno je značenje izraza upotrijebljenih u uredbi kako bi se obezbijedila pravna sigurnost i jednoznačna primjena njenih odredbi. Drugi izrazi koji se koriste u ovoj uredbi, a nisu posebno definisani ovim članom, imaju značenje određeno Zakonom i podzakonskim aktima kojima se uređuje zaštita konkurencij. Ovim se osigurava dosljednost tumačenja uredbe i smanjuje mogućnost pravne nesigurnosti u sektoru transporta.

Članom 4 uredbe se pojašnjava na koje se vrste horizontalnih sporazuma (sporazuma između konkurenata) primjenjuje grupno izuzeće od zabrane iz Zakona o zaštiti konkurencije. Drugim riječima, opisuje koji sporazumi o istraživanju i razvoju mogu biti dozvoljeni iako bi inače mogli ograničavati konkurenciju.

Članom 5 uredbe se propisuju uslovi koje sporazum o zajedničkom istraživanju i razvoju mora ispuniti da bi bio izuzet od zabrane ograničavanja konkurencije. Drugim riječima, ako se ovi uslovi ispune, saradnja između konkurenata se smatra dozvoljenom. Stavom 2 propisuje se da istraživačke institucije (koje obično ne komercijalizuju rezultate) smiju sporazumom ograničiti korišćenje rezultata isključivo na dalja istraživanja. Stavom 3 propisano je da ako učesnici dogovore specijalizaciju (npr. jedan učesnik koristi rezultate samo u jednoj oblasti), onda se i pristup rezultatima u komercijalne svrhe može srazmjerno ograničiti.

Dalje se propisuje da ograničenja su dozvoljena, ali moraju biti proporcionalna ulozi i dogovorenoj specijalizaciji.

Članom 6 uredbe određuje se period trajanja grupnog izuzeća i tržišni udjeli, odnosno kada i koliko dugo sporazumi o istraživanju i razvoju mogu uživati grupno izuzeće od zabrane, u zavisnosti od toga da li su učesnici međusobni konkurenti, koliki je njihov tržišni udio i da li se rezultati zajednički koriste

Članom 6a uredbe je objašnjava kako se izračunava tržišni udio učesnika u sporazumu, jer upravo taj udio određuje da li se može primijeniti grupno izuzeće iz člana 6. Pa je stavom 1 uređeno kako se računa tržišni udio. Tržišni udio se, po pravilu, određuje prema vrijednosti prodaje ukoliko je učesnik prodao u novcu na relevantnom tržištu odnosno ako taj podatak nije dostupan, koristi se obim prodaje— količina prodatih proizvoda (npr. komadi, tonama). Ako ni to nije poznato, koriste se procjene zasnovane na drugim pouzdanim informacijama. Stavom 2 se propisuje koja se godina koristiti za obračun. Tržišni udio se računa na osnovu podataka za prethodnu kalendarsku godinu. Ako ta godina nije reprezentativna (npr. velika promjena na tržištu, privremene oscilacije), onda se tržišni udio izračunava kao prosjek udjela za prethodne tri godine. Stavom 3 —je propisano uključivanje povezanih lica i zajedničke kontrole.

Članom 7 uredbe se uređuje koji su sporazumi na koje se ne primjenjuje grupno izuzeće od zabrane. Pa se navodi koje odredbe sporazuma o istraživanju i razvoju nije dozvoljeno uključiti. Ukoliko sporazum sadrži bilo koju od ovih zabrana ili ograničenja, gubi pravo na grupno izuzeće – bez obzira na ispunjenost drugih uslova. Pa se navodi zabrana saradnje sa trećim licima (široka zabrana), nije dozvoljeno ograničavati učesnika da sklapa druge sporazume sa trećim stranama u oblastima koje nisu direktno povezane sa predmetom sporazuma. Dalje se peopisuje da ograničavanje proizvodnje ili prodaje (osim izuzetaka) generalno zabranjeno, jer može direktno ograničiti konkurenciju. Izuzeci su dozvoljeni samo u strogo određenim situacijama ako postoji zajednička proizvodnja, ako postoji zajednička distribucija ili zajedničko licenciranje, ako ograničenje proizilazi iz specijalizacije korišćenja rezultata iako se zabranjuju konkurentski proizvodi tokom perioda zajedničke eksploatacije. Dalje je propisano da zabranjeno je određivati cijene koje će drugi učesnici naplaćivati trećim licima. Zatim je zabranjeno je ograničiti učesnicima pravo da pasivno prodaju ugovorne proizvode ili pasivno licenciraju tehnologiju na bilo kom području ili grupi kupaca. Dalje je propisano da je zabranjeno ograničiti aktivnu prodaju (ciljano obraćanje kupcima) osim ako je to dio legitimne specijalizacije u korišćenju rezultata. Dalje je propisano da sporazum ne smije zahtijevati da učesnik odbija kupce koji pripadaju geografskom području ili grupi kupaca drugog učesnika. Zabranjeno je da sporazum obavezuje učesnike da otežavaju kupcima ili preprodavcima nabavku proizvoda od drugih izvora.

Članom 8 uredbe se propisuju dva tipa ugovornih odredbi koje nisu dozvoljene u sporazumima o istraživanju i razvoju (I&R) ako ti sporazumi žele da uživaju grupno izuzeće od zabrane. Ako se ove odredbe nađu u sporazumu, one gube zaštitu, tj. smatraju se nedopuštenim. Stavom 1 je propisano da je nedozvoljeno da sporazum zabranjuje učesnicima da osporavaju (pobijaju) prava intelektualne svojine drugih učesnika nakon završetka istraživanja i razvoja, ako su ta prava važna za I&R i zabranjuje osporavanje IP prava koja štite rezultate zajedničkog istraživanja. Dozvoljeno je da se u sporazum stavi klauzula koja omogućava raskid sporazuma ako učesnik ospori IP pravo. Dalje je propisana zabrana davanja licence trećim licima (potpuna zabrana), odnosno sporazum ne smije zabraniti da učesnik daje licencu trećim licima za proizvodnju ugovornih proizvoda, ili primjenu ugovornog tehnološkog procesa. Stavom 2 se uređuje da ako se u sporazumu nalaze odredbe iz stava 1, one ne uživaju grupno izuzeće ali ostatak sporazuma može i dalje biti izuzet, ako se te problematične odredbe mogu odvojiti od ostatka.

Član 8a se propisuje kada i kako Agencija za zaštitu konkurencije može ukinuti primjenu grupnog izuzeća za konkretan sporazum o istraživanju i razvoju iako sporazum formalno ispunjava uslove iz uredbe. Agencija ga može pojedinačno isključiti iz izuzeća ako proizvodi štetna dejstva po konkurenciju. Stavom 1 je propisano da Agencija može povući izuzeće u svakom pojedinačnom slučaju ako sporazum ima dejstva koja nisu u skladu sa članom 11 Zakona o zaštiti konkurencije, tj. ako ipak ograničava, sprečava ili narušava konkurenciju. Stav 2 su propisane situacije kada Agencija reaguje ako saradnja između učesnika stvara barijeru koja sprečava druge firme da ulaze u I&R u toj oblasti i blokira inovacije konkurencije Agencija može povući izuzeće. Ako sporazum učini tržište ugovornog proizvoda ili tehnologije teško dostupnim drugim firmama (npr. kroz zaključenje tržišta, ekskluzivne aranžmane, kontrolu ključne tehnologije) izuzeće se ukida. Dalje ako firme razviju nešto zajedno, ali potom ne koriste rezultate na tržištu bez opravdanog razloga, Agencija može povući izuzeće. Ako sporazum dovede do toga da ugovorni proizvodi/tehnologije praktično nemaju konkurenciju na ključnom dijelu tržišta izuzeće se povlači.

Članom 9 uredbe je propisano stupanje na snagu uredbe osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“.

IZVJEŠTAJ O SPROVEDENOJ ANALIZI PROCJENE UTICAJA PROPISA

PREDLAGAČ PROPISA

Ministarstvo ekonomskog razvoja

NAZIV PROPISA

Predlog Uredbe o grupnom izuzeću od zabrane horizontalnih sporazuma o istraživanju i razvoju

1. Definisanje problema

- Koje probleme treba da riješi predloženi akt?
 - Koji su uzroci problema?
 - Koje su posljedice problema?
 - Koji su subjekti oštećeni, na koji način i u kojoj mjeri?
 - Kako bi problem evoluirao bez promjene propisa ("status quo" opcija)?
- Izrada Predloga Uredbe o grupnom izuzeću od zabrane horizontalnih sporazuma o istraživanju i razvoju, između ostalog, ima za cilj usaglašavanje nacionalnog zakonodavstva sa zakonodavstvom Evropske unije, odnosno zatvaranje pregovaračkog poglavlja 8-Konkurencija, u procesu pristupanja Crne Gore EU.
 - Važeći propisi zahtijeva izmjene u dijelu preciznijeg definisanja pojedinih uslova odnosno kriterijuma koji predstavljaju osnova za primjenu na sporazume koji sadrže ograničenja konkurencije koja potpadaju pod zabranu iz odredbi Zakona o zaštiti konkurencije
 - Obaveza zatvaranja pregovaračkog poglavlja u oblasti konkurencije uslovljena je usvajanjem ove uredbe.
 - Nijedan subjekat nije oštećen, a uredbom će se upravo stvoriti pravni okvir koji obezbjeđuje pravnu sigurnost za sve ucesnike na tržištu.
 - Zatvaranje pregovaračkog poglavlja u oblasti konkurencije je prioritet rada Vlade pa usvajanje ovog propisa predstavlja uslov za dalje uskladjivanje nacionalnog zakonodavstva sa zakonodavstvom Evropske unije.

2. Ciljevi

- Koji ciljevi se postižu predloženim propisom ?
 - Navedi usklađenost ovih ciljeva sa postojećim strategijama ili programima Vlade, ako je primjenljivo.
- Predloženom Uredbom o grupnom izuzeću od zabrane horizontalnih sporazuma o istraživanju i razvoju nastavlja se sa usaglašavanjem nacionalnog zakonodavstva sa zakonodavstvom Evropske unije. Takođe se uređuje oblast konkurencije odnosno propisuju uslovi za grupna izuzeća od zabrane horizontalnih sporazuma o istraživanju i razvoju i detaljnije se propisuju posebni uslovi koji se odnose na ovu vrstu i sadržaj sporazuma po kojima su takvi sporazumi izuzeti od zabrane.
 - Uskladjivanje nacionalnog zakonodavstva sa zakonodavstvom Evropske unije je prioritet rada Vlade. Pregovaračko poglavlje 8- Konkurencija je uslovljeno usvajanjem nekoliko propisa. Usvajanjem Uredba o grupnom izuzeću od zabrane horizontalnih sporazuma o istraživanju ostvarili bi jedan od ciljeva za zatvaranje pregovaračkog poglavlja. Usvajanjem ovog propisa se stvara regulatorni okvir koji podržava efikasnije funkcionisanje tržišne ekonomije, štiti konkurenciju na tržištu i doprinosi interesima potrošača i privrede.

3. Opcije

- Koje su moguće opcije za ispunjavanje ciljeva i rješavanje problema? (uvijek treba razmatrati "status quo" opciju i preporučljivo je uključiti i neregulativnu opciju, osim ako postoji obaveza donošenja predloženog propisa).
- Obrazložiti preferiranu opciju.
- Neophodno je usvajanje predložene uredbe da bi ostvarili jedan od ciljeva za zatvaranje pregovaračkog poglavlja.
- Jedino na ovaj način, usvajanjem propisa kojima se uskladjuje nacionalno zakonodavstvo sa zakonodavstvom Evropske unije Crna Gora može ispuniti obaveze iz poglavlja 8- Konkurencija i u potpunosti harmonizovati nacionalno zakonodavstvo sa zakonodavstvom EU. U kontekstu evropskih integracija, neusvajanje ovog propisa može rezultirati usporavanjem izvršavanja obaveza iz pregovaračkog poglavlja 8, što bi imalo negativne posljedice na dinamiku pristupnog procesa Crne Gore.

4. Analiza uticaja

- Na koga će i kako će najvjerojatnije uticati rješenja u propisu - nabrojati pozitivne i negativne uticaje, direktne i indirektne.
- Koje troškove će primjena propisa izazvati građanima i privredi (naročito malim i srednjim preduzećima).
- Da li pozitivne posljedice donošenja propisa opravdavaju troškove koje će on stvoriti.
- Da li se propisom podržava stvaranje novih privrednih subjekata na tržištu i tržišna konkurencija.
- Uključiti procjenu administrativnih opterećenja i biznis barijera.
- Predložena uredba imaće uticaj na više interesnih grupa.
- Privredni subjekti, posebno oni koji poštuju pravila konkurencije imaće direktne pozitivne efekte na poslovanja privrednih subjekata, budući da će obezbijediti pravnu sigurnost uređujući koje se vrste sporazuma i pod kojim uslovima mogu izuzeti od zabrane.
- Ne postoje troškovi za građane, jer se ne uvode nove obaveze.
- Kao i u prethodnom odgovoru ne postoje troškovi koje bi nastali usvajanjem ove uredbe.
- Predloženi propis direktno doprinosi jačanju konkurencije, dugoročnom ekonomskom rastu i većoj zaštiti krajnjih potrošača što dodatno povećava povjerenje u tržište i pravni sistem.
- Usvajanje propisa ne stvara bilo kakvo administrativno opterećenje niti biznis barijeru već upravo spriječava stvaranje istih.

5. Procjena fiskalnog uticaja

- Da li je potrebno obezbjeđenje finansijskih sredstava iz Budžeta Crne Gore za implementaciju propisa i u kom iznosu?
- Da li je obezbjeđenje finansijskih sredstava jednokratno, ili tokom određenog vremenskog perioda? Obrazložiti.
- Da li implementacijom propisa proizilaze međunarodne finansijske obaveze? Obrazložiti.
- Da li su neophodna finansijska sredstva obezbijeđena u budžetu za tekuću fiskalnu godinu, odnosno da li su planirana u budžetu za narednu fiskalnu godinu?
- Da li je usvajanjem propisa predviđeno donošenje podzakonskih akata iz kojih će proisteći finansijske obaveze?
- Da li će se implementacijom propisa ostvariti prihod za budžet Crne Gore?
- Obrazložiti metodologiju koja je korišćena prilikom obračuna finansijskih izdataka/prihoda.
- Da li su postojali problemi u preciznom obračunu finansijskih izdataka/prihoda? Obrazložiti.
- Da li su postojale sugestije Ministarstva finansija na nacrt/predlog propisa?
- Da li su dobijene primjedbe uključene u tekst propisa? Obrazložiti.

- Za sprovođenje ovog propisa nije potrebno obezbijediti dodatna sredstva iz budžeta Crne Gore.
- Obzirom da nijesu potrebna sredstva za sprovođenje ovog propisa nije potrebno posebno obrazloženje.
- Implementacijom propisa ne proizilaze međunarodne finansijske obaveze.
- Za implementaciju propisa nije neophodno planirati sredstva za narednu fiskalnu godinu.
- Nije predviđeno donošenje podzakonskih akata iz kojih će proisteći finansijske obaveze
- Implementacijom propisa nije predviđen prihod za budžet Crne Gore.
- Obzirom da nijesu potrebna sredstva za sprovođenje ovog propisa nije bilo ni metodologije za obračun izdataka.
- Nijesu postojali problemi u preciznom obračunu finansijskih izdataka/prihoda jer ih nije bilo troškova.
- Nijesu postojale sugestije Ministarstva finansija na predlog propisa.
- Nijesu postojale sugestije Ministarstva finansija na predlog propisa tako da eventualne primjedbe nijesu mogle biti uključene u tekst propisa.

6. Konsultacije zainteresovanih strana

- Naznačiti da li je korišćena eksterna ekspertiza i ako da, kako.
- Naznačiti koje su grupe zainteresovanih strana konsultovane, u kojoj fazi RIA procesa i kako (javne ili ciljane konsultacije).
- Naznačiti glavne rezultate konsultacija, i koji su predlozi i sugestije zainteresovanih strana prihvaćeni odnosno nijesu prihvaćeni. Obrazložiti.
- Za pripremu predloga predmetne uredbe korišćene se usluge EU projekta izvođač GIZ.
- Nijesu konsultovane zainteresovane strane.
- Nije bilo konsultacija sa zainteresovanim stranama.

7. Monitoring i evaluacija

- Koje su potencijalne prepreke za implementaciju propisa?
 - Koje će mjere biti preduzete tokom primjene propisa da bi se ispunili ciljevi?
 - Koji su glavni indikatori prema kojima će se mjeriti ispunjenje ciljeva?
 - Ko će biti zadužen za sprovođenje monitoringa i evaluacije primjene propisa?
-
- Nema prepreka implementaciji propisa.
 - Agencija za zaštitu konkurencije će u cilju obezbjeđivanja uslova za slobodnu konkurenciju na tržištu aktivno nadzirati primjenu propisa i ispunjenost uslova u pogledu vrsta sporazuma koji su definisani uredbom.
 - Glavni indikatori uključuju razumijevanje poslovnih subjekata o obavezi prijave definisanih vrsta sporazuma u slučaju neispunjenja uslova iz uredbe, te u tom smislu i omogućavanje adekvatne mjere nadzora od strane nadležnog organa na grupna izuzeću od zabrane horizontalnih sporazuma o specijalizaciji koji mogu imati za cilj ili posljedicu narušavanje ili ograničavanje konkurencije.
 - Za sprovođenje monitoringa i evaluaciju primjene će biti zadužena Agencija za zaštitu konkurencije.

Datum i mjesto

Podgorica, 09.12.2025.godine

MINISTAR

Nik Gjelošhaj